

SZÍV ERNŐ

Hokedli, árvaság

Kiálltak az utcakapuba, kikönyököltek az ablakba, rongyot vagy vékony kispárnát helyeztek a könyökük alá. Sok efféle, az idő folyásába beleráncosodó embert láttam a gyerekkori szülővárosomban, ami mégsem volt város soha, most sem az. Most már végképp nem az. Ha az volt mégis, akkor a két világháború között talán, csak mert a várost várossá a polgár teszi, az iskola ricsaja, a lenge szivarfüst, a kaszinó hátsó traktusából előhozott komolyabb bor, a tőzsdei értesülés, a vetőmag ára. Az orvos. Az ügyvéd. A mérnök, a tanár, a gyártulajdonos, a helytörténész, a patikus, a taxis, a pap. Rabbi! Az olyan értelmiségi, aki bár lehetett megalkuvó, korrupt vagy számító, lehetett kényes-kétes jellemű, mégiscsak a műveltség és a kultúra útján szocializálódott. Kellett rebellis is, persze.

De hogy a világ, az életünk hírekből áll. Nem feltétlenül kell a hír értelmezéséhez, mint a parasztnak vagy a munkásnak a kezét mozdítani, és az ujjak erejére bízni az élet folyamatát, néha elég az elme járatása. Értékelés, összegzés, kivonás, osztás, szorzás. Hír az én, a te, az ő. Hír az ember. Isten nagy sajnálatra nem hír. Úgy értem, az Öregisten. A fia után meg koktéloznak a Gonzó-gyerekek. Jó, jó, Isten az valami más, ha van, ha nincs.

Szolid vagy csapongó életünket a hírek áramütései vezénylik. A hírek jönnek és mennek, az értelmiségi nem csak befogadja és igényli, hanem nagyban alkotja és gyártja is a híreket, olykor érdekei szerint, előfordul, hogy maga ellenében hurkol nyakakasztó göcsöt.

Mint kisgyerek, a hatvanas-hetvenes évek fordulóján sokszor álltam meg a házkapu mellé ácsolt pad előtt. A hírhez tartozó eszköz. Üldögélt rajta fejkendős, csupa ránc ember. Akadtak olyanok, akik nem ácsoltak padot, hanem fogták a hokedlit, és kivitték. Gyerekkorom egyik legfurcsább, mégis leginkább bensőséges házi tárgya – a faragott meggyfa bot mellett – a hokedli volt. Kisszék. Igényesek varrtak rá vastag, szürke filcet, ne törje annyira a fonnyadó ülep húsát. Hol lehetnek már, miféle enyészet verte el őket. Egy magasabb, nincs rajta filc, és a nagyon alacsony, azon van. Hokedlin ülni mit jelent. Ideiglenesség, megpihenés, semmiképpen sem a kényelem keresése, inkább valami szükség. Borsófejtés, tyúkkopasztás, meggy-magozás. Meg aztán kivinni a hokedlit a ház elé. Ülni. Nézni az utcát, a forgó port, lovaskocsit, a rendőr Wartburgját, hallgatni a szomszédot, kapál, szögel, mit fűrészel. Ez volt régen a tévé. Ki halad el a kövezett oldalon. Részeg-e. Miért sír. Kérdezni tőle, ha jön végre valaki, ezt meg azt. Tudakozódni. Értesülni. Végteरे is, mint egy mozi, viszont van köze ahhoz, amit a valósnak nevezünk. Manapság bent villószik a tévé, mesét mond. Brazil mese, mexikói, török, magyar, mind mese, mese, mese, mákony. Élt a szomszéd utcában egy néni, ült a nagy fenekével a hokedlin, egyszer odahívott magához. Int a májfoltos kéz, mintha kérne. Az árokba döntöttem a kis piros biciklit, mentem. Tegnap idejött, reszelte az öregasszony, idejött, mint te, és azt sziszegte az arcomba, dögöljek már meg. Kicsoda?! Nem ismertem, valaki. Semmit se tudtam róla, te gyerek.